

TÜRKİYE
İNSAN HAKLARI
VE EŞİTLİK KURUMU

BAYBURT M TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2022/05

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 18.01.2022 tarihli ve 2022/32 sayılı kararıyla oy birliği ile kabul edilmiştir.

KISALTMALAR	2
1. GİRİŞ	3
1.1. Ziyaret Yöntemi.....	4
2. GENEL BİLGİLER	5
2.1. Kurumun Fiziksel Koşulları	5
2.2. Kurum Personeli	6
2.3. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler	7
2.4. COVID-19 Salgınına Yönelik Tedbirler	7
3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	9
3.1. Yönetim ve Personel.....	9
3.2. Fiziksel Koşullar.....	9
3.3. Beslenme	11
3.4. Sağlık	12
3.5. Psiko-Sosyal Servis Hizmetleri	13
3.6. Eğitsel, Sosyal, Kültürel, Mesleki ve Sportif Faaliyetler	14
3.7. Dış Dünya ile Etkileşim.....	15
3.8. Disiplin ve Şikâyet Prosedürleri	16
4. TAVSİYELER	16
4.1. Kurum İdaresine Tavsiyeler	16
4.2. Adalet Bakanlığına Tavsiyeler.....	19
4.3. Bayburt İl Milli Eğitim Müdürlüğüne Tavsiyeler	19

KISALTMALAR

AÖF	:Açık Öğretim Fakültesi
ARDEF	:Araştırma ve Değerlendirme Formu
BİSİS	:Bireyselleştirilmiş İyileştirme Sistemi
BM	:Birleşmiş Milletler
CAT	:İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi
CPT	:Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi
COVID-19	:Yeni Koronavirüs Hastalığı
KETEM	:Kanser Erken Teşhis, Tarama ve Eğitim Merkezi
OPCAT	:İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
PCR	:Polimeraz Zincir Reaksiyonu
TİHEK	:Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	:Ulusal Önleme Mekanizması
YDS	:Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavı
YKS	:Yükseköğretim Kurumları Sınavı

1.GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK), 6701 sayılı Kanunla insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.
2. Türkiye, 14 Eylül 2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol (OPCAT)'ü imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından da bağlayıcılık kazanan OPCAT; taraf devletlerin, protokol kapsamında yetkilendirilmiş ulusal ve uluslararası mekanizmalar tarafından işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için kişilerin özgürlüğünden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaret yapılmasına izin verdiği bir sistem kurmaktadır.
3. OPCAT'in 3'üncü maddesinde, taraf ülkelerde işkence ve kötü muamele ile mücadele amacıyla her türlü alıkonulma mekânlarını ziyaret etmeye yetkili bir ulusal önleme mekanizması (UÖM) kurulması düzenlemiştir. Nitekim 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin (j) bendi uyarınca TİHEK, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin bulundukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haizdir.
4. Kapalı ceza infaz kurumları, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'da *"iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesisler"* şeklinde tanımlanmıştır. Söz konusu tesisler, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldıkları alanlardan olduğundan 6701 sayılı Kanun'un 9/1-j hükmü uyarınca TİHEK, ceza infaz kurumlarına haberli veya habersiz ziyaret gerçekleştirme yetkisine sahiptir.
5. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda, 27/08/2021 tarih ve E-16949670-804.01-3679 sayılı TİHEK Başkanlık görev emri üzerine, 03/09/2021 tarihinde Bayburt M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna habersiz bir ziyaret düzenlenmiştir.

6. Ziyaret heyetinde yer almıştır. TİHEK'in talebi üzerine Valilik görevlendirmesi ile Dr. ... de ziyaret heyetinde yer almıştır.
7. TİHEK tarafından ziyaret sonrasında düzenlenen bu rapor, Bayburt M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ziyareti sırasında edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

1.1. Ziyaret Yöntemi

8. Ziyaret, Kurum 2. Müdürü ile yapılan ilk görüşmeyle başlamıştır. Görüşmede TİHEK'in görev ve yetkileri, UÖM, ziyaretin amacı, ziyaretin türü ve ziyarette kullanılacak olan yöntem hakkında bilgiler verilmiştir. İdareden, Kurumda bulunan tutuklu, hükümlü ve hüküm özlü kişilerin sınıflandırmaları, Kurumun günlük işleyişi ve Kurum personeli hakkında genel bilgiler alınmış, Kurumdan talep edilen bilgi ve belgelerin listesi İdareye verilmiştir. Ardından sırasıyla mahpusların kabul işlemlerinin yapıldığı kabul odası, çamaşırhane, revir, hasta kayıtlarının ve ilaçların tutulduğu sağlık odası, kapalı görüşme mahalli, avukat görüşme odaları, kantin, yumuşak oda, müşahede odaları, berber odası, erzak depoları, atölyeler, kurs alanları, sinema salonu, kütüphane, açık-kapalı spor tesisleri ziyaret heyeti tarafından gezilmiştir. Akabinde Kurumun personel yemekhanesinde öğle yemeği yenilmiş, yemek sonrasında ziyaret heyeti ikiye ayrılmış ve farklı suç gruplarının barındırıldığı koğuşlar gezilerek toplu görüşmeler yapılmıştır. Mahpuslarla görüşmeler, koğuş havalandırma alanlarında toplu olarak gerçekleştirilmiş, COVID-19 önlemleri ve cezaevi izleme ziyaretlerindeki “zarar vermeme ilkesi” dikkate alınmıştır. Görüşmeler sırasında infaz koruma memurları ve diğer idari personel bu alanlarda bulunmamıştır. Mahpuslara, öncelikle TİHEK hakkında genel bilgi, ziyaretin amacı ve kapsamı aktarılmış; gezilecek koğuşların rastgele seçildiği ve ziyaret sonucunda gizliliğe riayet edilerek rapor tanzim edileceği bilgisi verilmiştir. Görüşmelerin sonrasında, Kurum öğretmeni, doktor ve psikolog ile özel olarak görüşmeler gerçekleştirilmiş ve Kurum İdaresi ile kapanış toplantısı yapılmış; ziyaret sonrası hazırlanacak raporun Kurum İdaresi ve diğer ilgili makamlar ile paylaşılarak tavsiyelerin Kurumumuz tarafından takip edileceği ve takip ziyareti de yapılabileceği bilgisi verilmiş; ilgili bilgi ve belgeler alınarak ziyaret sonlandırılmıştır.

9. Kurum İdaresi, ziyaret heyeti ile iş birliği içinde hareket etmiş, heyetimizin bütün birimlere bekletilmeksizin erişimini sağlamış, mahpuslarla izole görüşmeler yapılabilmesi için gerekli önlemleri titizlikle almış ve gerekli bilgi ve belgelere erişimi sağlamıştır.

2.GENEL BİLGİLER

2.1. Kurumun Fiziksel Koşulları

10. Bayburt M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Bayburt ili, Şingah Mahallesi, Aydıntepe Caddesinde yer almakta olup 38.811 m² kapalı alana sahiptir.
11. Kurumda, 35 oda (24 kişilik 1 oda, 20 kişilik 1 oda, 14 kişilik 11 oda ve 6 kişilik 22 oda) ve toplam 330 adet yatak mevcuttur. Büyük odalar 198.24 m², küçük odalar ise 84.96 m² dir. Her oda; alt katta bir adet ortak yaşam alanı (mutfak ve oturma alanı), tuvalet ve banyo kısmı, üst katta yatakhane bölümü ve bahçe/havalandırma bölümü olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır. Küçük odalarda birer adet tuvalet-banyo, büyük odalarda ise ikişer adet tuvalet-banyo bulunmaktadır.
12. Kurumda engelliler için bir adet engelli odası bulunmakta olup odanın girişinde rampaları mevcuttur. Ziyaret tarihi itibarıyla engelli mahpus olmadığından oda boş tutulmaktadır.
13. Kurumun ısıtılması doğalgaz ile sağlanmaktadır.
14. Kurumda, 3 müşahede odası, 2 hücre, 1 yumuşak oda, 2 aile görüş odası, 9 kapalı görüş odası, 2 avukat görüş odası, açık-kapalı spor sahaları, kütüphane, konferans salonu ve 3 derslik bulunmaktadır.
15. Eşya giriş-çıkışlarının kontrolü ve ilgili mevzuat gereği ceza infaz kurumlarından içeri girmesi yasak olan eşyaların girişlerinin engellenmesi için bina girişinde duyarlı kapı ve X-Ray cihazı bulunmaktadır. Kuruma gelen ziyaretçilerin duyarlı kapıdan geçirildikten sonra elle de fiziki aramaları yapılmaktadır.
16. Kurumda 70 gün süre ile kayıt yapabilen analog sistemli 25 adet kamera bulunduğu ve kameraların koğuşların kapı önlerini, malta girişlerini, ana girişi, X-Ray cihazı önünü, kapalı görüş kabinlerini görebildiği anlaşılmıştır.

2.2. Kurum Personeli

17. Kurum personeline ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

UNVANI	MEVCUT KADRO
Kurum Müdürü	1
Kurum 2.Müdürü	2
Sayman	1
Öğretmen	1
Psikolog	1
Bilgisayar İşletmeni	4
Cezaevi Kâtibi	5
Teknisyen	4
Teknisyen Yardımcısı	1
Sağlık Memuru	4
İnfaz Koruma Baş memuru	5
İnfaz Koruma Memuru	123
Şoför	14
Hizmetli	1
TOPLAM	167

18. Kurumdaki personelin eğitim durumları; 1 ortaokul, 40 lise mezunu, 36 yüksekokul, 89 lisans, 1 lisansüstü şeklindedir.

2.3.Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler

19. Kurumun kapasitesi 330 kişi olarak belirlenmiş olup ziyaret tarihi itibarıyla Kurumda 157 hükümlü, 23 hüküm özlü ve tutuklu olmak üzere toplam 180 mahpus¹ bulunmaktadır. Kurumda 22 kadın mahpusun bulunduğu, bununla birlikte, çocuk, engelli (fiziksel, ruhsal ve zihinsel), yabancı mahpusun bulunmadığı bildirilmiştir.
20. Kuruma ilk gelişlerinde mahpuslara Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 34'üncü maddesine uygun olarak; arama elbisesi giydirilip, önce bedenin üst kısmındaki giysiler çıkarttırılıp, sonra bedenin alt kısmındaki giysiler üst kısmındaki giysiler giyildikten sonra çıkarttırılarak arama yapıldığı ifade edilmiştir.
21. Kurumda sayımlar sabah saat 08.00, akşam saat 20.00 olmak üzere günde iki kez güvenlik ve gözetim servisi görevlilerinden oluşan ekipler tarafından yapılmaktadır.
22. Kurumda son bir yıl içerisinde 158 mahpusa disiplin cezası verilmiştir. Bu cezaların dağılımı ise; 50 kişiye bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma disiplin cezası, 8 kişiye haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma disiplin cezası, 21 kişiye hücreye koyma disiplin cezası, 29 kişiye kınama disiplin cezası, 33 kişiye ücret karşılığı çalışılan işten yoksun bırakma disiplin cezası, 17 kişiye ise ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma disiplin cezası şeklindedir.
23. İdare tarafından, Kurumda kalıp ekonomik durumu olmayan mahpuslara ildeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı aracılığıyla yardım yapılabildiği belirtilmiştir.
24. Kurumda kantin, yemekhane ve bazı ortak alanların temizliğinde çalışan toplam 13 mahpus bulunmaktadır. Çalışanlara haftada bir gün izin kullandırılmaktadır.
25. Kurumda COVID-19 hastalığı nedeniyle izolasyonda kalması gerekenlerin haricinde tek kişilik odada kalan hükümlü ve tutuklu bulunmamaktadır.

2.4. COVID-19 Salgınına Yönelik Tedbirler

26. Kurumda, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 03/06/2020 tarihli COVID-19 hastalığı için risk grubunda olan kronik hastalıklar ve hamile personelin idari izni konulu yazısına ve yazı ekinde bulunan Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğünün

¹ Kanuni bir tabir olmamakla birlikte, "mahpus" kelimesi, ceza infaz kurumlarında özgürlüğünden mahrum bırakılan tutuklu, hükümlü ve hükmen tutuklu (hükümözlü) kelimelerinin her üçünü de barındıran çatı bir kavram olarak raporda yer almaktadır.

02/06/2020 tarihli yazısına istinaden E-NABIZ² üzerinden “*idari izne esas COVID-19 hastalığı için risk grubunda olan kronik hastalıklar durum belgesi*” olan personelin idari izinli sayıldığı gözlenmiştir.

27. Yine, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından 03/06/2020 tarihinde COVID-19 Yeni Normalleşme Süreci Çalışma Esasları Kılavuzu’nun yayımlandığı ve Kurumda yapılan çalışmaların bu kılavuzdaki esaslar çerçevesinde gerçekleştirildiği, bunun yanı sıra Kurum personeline 16/03/2021 tarihinde Bayburt İl Sağlık Müdürlüğüne görevlendirilen doktor tarafından COVID-19 tedbirleri hakkında eğitim verildiği anlaşılmıştır.
28. COVID-19 salgını döneminde; Bayburt M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna ilk defa kabulü yapılan mahpuslar, öncelikle PCR testleri yapılarak 14 günlük izolasyon koşullarına alınmakta, 14 günlük sürenin bitiminde yine PCR testi yapılmakta ve test sonuçlarının negatif çıkması halinde mahpuslar normal koşullara geçirilmektedir.
29. İdare tarafından, bulaşın önlenmesi amacıyla Kuruma ateş ölçer, dezenfeksiyon malzemeleri, eldiven ve maske temini yapıldığı, Kurumda görev yapan personel ile avukatlara ücretsiz dağıtılan maskelerin takılması zorunluluğunun getirildiği, özellikle mahpuslarla zorunlu temas kurmak zorunda kalan personelin tulum ve siperlik kullanmak suretiyle çalışmasının ve sağlık bilgisi kurallarına riayet etmesinin sağlandığı, COVID-19 önlemleri kapsamında iki haftada bir odalarda bulunan mahpus sayısına göre çözeltilmiş çamaşır suyu ve sıvı sabun verildiği, ayrıca Kurumdaki mahpuslara, yeteri kadar temizlik ve hijyen malzemesi dağıtımının yapıldığı, ücretsiz maske ve eldiven temin edildiği gözlenmiştir.
30. Kurumda 7/24 hizmet veren bir revir olduğu, mahpusların gribal enfeksiyon şikayeti üzerine görevli sağlık personeli tarafından kontrollerden geçirildiği ve gerekli görülmesi halinde hastane sevklerinin yapıldığı, COVID-19 tedbirleri kapsamında Kurumda risk grubunda bulunan mahpusların düzenli aşılarının yaptırıldığı ve sağlık yönünden düzenlenen formlara göre takibinin sürdürüldüğü anlaşılmıştır.
31. Kurumdaki personelin dönüşümlü çalışması sağlanırken, izole oldukları yerden görevlerine başlamak üzere Kuruma alınmalarında, İl Sağlık Müdürlüğü ile sağlanan koordinasyon neticesinde PCR test sonuçlarına göre vaziyet alındığı görülmüştür.

² E-NABIZ sağlık kuruluşlarından toplanan sağlık verilerine vatandaşların ve sağlık profesyonellerinin internet ve mobil cihazlar üzerinden erişebilecekleri bir uygulamadır.

3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

3.1.Yönetim ve Personel

32. Kurumda personelinin, yetiştirme, aday memur eğitimi almış oldukları ve almaya da devam ettikleri, personelin; Vardiya, Mutemetlik, Ambar, İş Sağlığı ve Güvenliği, Hizmet İçi, Emanet Eşya, İnfaz ve Koruma Baş Memurluk İşlemleri, Telefonla Görüştürme, Emanet Para ve Kıymetli Eşya İşlemleri, Asayiş ve İyi Hal Uygulamaları, HİTAP Açık Süre UYAP Veri Girişi, Ceza Tehiri ve Bulaşıcı Hastalıklar Sağlık Uygulamaları, İyi Hal Uygulamaları, ARDEF-BİSİS, Yapılandırılmış Ruhsal Değerlendirme ve Müdahale (yardım) Eğitimlerinin mevcut olduğu anlaşılmış, ancak ilgili personelin “İnsan Hakları ile İşkence ve Kötü Muamele Yasağına” ilişkin eğitim almadığı, Kurum idaresi tarafından gelecek eğitim programına bu eğitimin de dâhil edileceği ifade edilmiştir.
33. Kurumda COVID-19 önlemleri kapsamında öngörülen dönüşümlü çalışma programının, infaz koruma memurlarının 10 gün aralıksız çalışma, çalışmalarını takiben 20 gün idari izinli sayılması şeklinde yapıldığı anlaşılmıştır.

3.2.Fiziksel Koşullar

34. Kurumda ayda bir kez kemirgen ve haşereler için ilaçlama yapıldığı, aynı zamanda günlük olarak; ana malta, ara malta, kapı altı ve cezaevinin diğer ortak kullanım alanlarının dezenfekte edildiği anlaşılmıştır.
35. Kurumun şebeke suyu analizlerinin, düzenli olarak her ay alınan numunelerle İl Sağlık Müdürlüğü Laboratuvarlarında yaptırıldığı ve Kurumda 24 saat kesintisiz şekilde sağlıklı suya erişimin sağlanmakta olduğu görülmüştür.
36. Kurumda kapasitenin altında mahpus tutulduğundan koşullarda kalabalıklaşma sorunu bulunmamaktadır. Ancak, İdare tarafından bazı koşullar boş vaziyette tutulmakta olup bazıları ise tam kapasite halindedir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde; koşulların mevcudu sebebiyle kimi zaman odaların havasız kaldığı, koşullar pencerelerini açtıklarında ise ısınma sorunu yaşadıkları şikâyetleri iletilmiştir.
37. Kurum koşullarının bazılarında kullanılmayan ranzaların odalarda tutulmaya devam edilmesi sebebiyle mahpusların odalardaki aktif kullanım alanlarının azaldığı anlaşılmıştır.
38. Mahpusların odalarının temizliğini kendilerinin yaptığı, haftada iki defa banyo/duş ihtiyacı ve yemekten sonra da bulaşıkların yıkanması için koşullara sıcak su verildiği,

oda temizliği, banyo ve bulaşık yıkama ile alakalı hijyen konusunda herhangi bir şikayetin olmadığı görölmüştür.

39. Mahpuslara yaz mevsiminde bir adet, mevsim şartları gereği kış mevsiminde iki adet battaniye verildiği, her koğuşta mahpus sayısı kadar giysi dolabının mevcut olduğu, Kurumun çamaşırhanesine mahpuslarca haftada bir kez çamaşır verilebildiği, bu hizmetten ücret alınmadığı; ancak battaniye gibi çamaşır makinalarına zarar veren büyük ve ağır eşyaların daha uzun aralıklarla yıkanmasına imkân verildiği anlaşılmıştır.
40. Kurumda bulunan berberhanenin pandemi öncesinde kullanıldığı; ancak salgın dolayısıyla kapalı tutulduğu, mahpusların tıraş ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için 15 günde bir her koğuşa ücreti kendilerince karşılanması şartına bağlı olarak bir adet tıraş makinesi verildiği, mahpusların tıraş ihtiyaçlarının giderilmesinin akabinde makinaların geri alındığı, mahpuslarca acil ihtiyaç bildiriminde bulunması durumunda da tıraş makinası ihtiyaçına müspet cevap verildiği anlaşılmıştır.
41. Koğuşların bahçe kapıları sabah saat 07.00’de açılmakta ve akşam 17.00’de kapatılmaktadır.
42. Kurumdaki avukat görüşme odalarının, mahpusların getirildiği kısmının demir parmaklıklı ve açık vaziyette olması sebebiyle ses yalıtımın yeterli olmadığı gözlemlenmiştir. Ayrıca bahse konu avukat görüşme odalarında infaz koruma memurlarının güvenlik maksadıyla demir parmaklıklı kapıların gerisinde bekledikleri dikkate alındığında görüşmelerin gizliliğinin yeterince sağlanamadığı değerlendirilmiştir.
43. Müşahade odalarında bulunan elektrik prizlerinin ve açma kapama düğmelerinin duvar içine gömölü olmadığı, elektronik aksamının dışarıdan erişilebilir olduğu ve elektrik kabloları ile priz içlerinin açık vaziyette bulunduğu görölmüş, bu durumun müşahade odasına alınan mahpusun can güvenliği bakımından tehlike oluşturduğu değerlendirilmiştir.
44. Ceza İnfaz Kurumunun çöp tahliye edilen bölümüne bakan koğuşlarında kalan mahpuslarla yapılan bireysel görüşmelerde aşırı çöp kokusundan bahisle çok rahatsız oldukları şikâyeti alınmıştır. Bayburt M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ziyareti akabinde söz konusu durumu açıklığa kavuşturmak amacıyla 20/10/2021 tarih ve E-16949670-804.01-4857 sayılı yazı ile Bayburt Belediyesinden konuya ilişkin bilgi belge talebinde bulunulmuştur. Bayburt Gümüşhane İlleri Yerel Yönetimleri Katı Atık Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği tarafından 27/10/2021 tarih ve E-16949670-804.-94 sayılı yazı ile bilgi belge talebimize; “Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik’in 15’inci maddesinde, düzenli depolama tesis sınırlarının yerleşim birimlerine uzaklığı I. sınıf

düzenli depolama tesisleri için en az *bir kilometre*, II. sınıf ve III. sınıf düzenli depolama tesisleri için ise en az *iki yüz elli metre* olmak zorunda olması gerektiğine dair hüküm bulunduğu, işletilen tesisin ise Bayburt M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna uzaklığının *1.45 km* olduğu, tesisin biyogaz enerji santrali vasfından ötürü ayda bir kez etrafa koku yayılabildiği; fakat bu durumun tesisin işletilmesi için gerekli bir çalışma sonucunda ortaya çıktığı” şeklinde cevap verilmiştir. Eldeki bilgi ve belgeler doğrultusunda, şikâyet konu kokuya sebep olduğu iddia edilen katı atık depolama tesisinin işletilme usulüne ilişkin herhangi bir hukuka aykırılık bulunmadığı değerlendirilmiştir.

3.3.Beslenme

45. Kuruma alınan gıdaların, kurum aşçısı ve mutfakta görevlendirilen mahpuslar tarafından Adalet Bakanlığı tarafından belirlenen günlük iâşe bedeli göz önünde bulundurularak, haftalık yemek listesine göre hazırlandığı, mahpus sayısına göre hazırlanan yemeklerin koşulların mevcuduna bölünerek infaz ve koruma memuru eşliğinde mazgallardan koşullara dağıtıldığı, mahpusların koşullarında bulunan şebeke suyu ile suya erişimlerinin sağlandığı görülmüştür.
46. Kuruma alınan gıda maddelerinin kalite, miktar ve dağıtımlarının sağlık koşullarına uygunluğunun sıkı bir şekilde kontrol edildiği, malzemelerin sağlık bakımından risk oluşturmaması için 72 saat soğuk dolapta saklanmakta olduğu gözlenmiştir.
47. Kurumda verilen yemeklerin diyetisyen kontrolünden geçmediği, bu nedenle diyetisyen tarafından belirlenen diyet listelerinin mevcut olmadığı, vejetaryen beslenme gibi farklılıkların gözetilemediği; ancak gıdaya bağlı hastalık ve diğer durumlarda doktor raporu ile tespit edilen beslenme şekillerinin reçeteye uygun olarak hazırlandığı anlaşılmıştır. Kurumda bulunan mahpuslardan birinden “vejetaryen olduğu, fakat İdarenin kendisine uygun menü çıkarmadığı” şikâyeti alınmıştır. Kurum İdaresi ise; “vejetaryen beslenme şeklinin de doktor raporu ile tespit edilmesi gerektiği gerekçesi ile mahpusun şifahi beyan ve talebine göre hususi yemek menüsü çıkarılamayacağını” beyan etmiştir.
48. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde; yemeklerin tadının iyi olduğu, fakat yemeklerin miktar ve çeşitliliğinin sınırlı ve genellikle karbonhidrat ağırlıklı olduğu şikâyeti alınmıştır. Kurumdan alınan aylık yemek listesi incelendiğinde, Kurumda verilen yemeklerin Karbonhidrat ağırlıklı olduğu Heyetimizce de doğrulanmıştır.

49. Kurumda mahpusların ihtiyaçlarını karşılayabileceği bir kantinin bulunduğu, mahpusların ihtiyaçlarını bir liste halinde görevlilere iletmek suretiyle, ilgili görevliler tarafından listedeki ihtiyaçların kantinden temin edilerek mahpuslara ulaştırıldığı anlaşılmıştır. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde, kantinde satılan ürünlerin çeşitliği ile fiyatların yüksekliği sistematik olarak şikâyet konusu olmuş, ziyaret heyetimiz tarafından kantin fiyat satış listesi incelenmiş, fiyatların piyasa ile uyumlu olduğu tespit edilmiş, ürün çeşitliği konusunda dile getirilen şikâyetler Kurum idaresi ile paylaşılmıştır. Kurum İdaresi tarafından; kantinde 314 kalem ürün bulunduğu, konsinye ürünlerin fiyatının İş Yurtları Daire Başkanlığı tarafından belirlendiği, ihale ile alınan ürünlerde ise mevzuata uygun olarak %5-10 arasında kar payı uygulanarak satış yapıldığı ifade edilmiş, yapılan izahatın makul ve hukuka uygun olduğu değerlendirilmiştir.
50. Heyetimizce kantinde satılan ürünlerin tutulduğu depoda yapılan incelemede, deponun sıcak ve havasız olduğu, temizlik-hijyen malzemeleri ile yiyeceklerin aynı alanda muhafaza edildiği gözlemlenmiş, mevcut durumun gerek mahpusların gerek Kurum personelinin sağlığı açısından tehlike barındırdığı değerlendirilmiştir. İdare tarafından kantinde depo olmadığı için mevcut odalardan birinin depo haline getirildiği, ancak deponun bir başka alana taşınmasının planlandığı belirtilmiştir.

3.4.Sağlık

51. Sağlık servisinin sunduğu hizmetler; mahpusların muayenesi, teşhis, hastaneye sevk, reçete düzenleme, ilaç temini ve dağıtımıdır.
52. 24 saat kesintisiz hizmet veren Kurum revirinde, dört sağlık memuru, Sağlık Bakanlığı tarafından görevlendirilen bir aile hekimi ve bir diş hekiminin olduğu ve diş hekiminin kuruma haftada bir gün geldiği anlaşılmıştır.
53. Mahpusların Kurum sağlık memuru ve infaz koruma memuru eşliğinde gününde ve saatinde düzenli olarak ilaçlara erişiminin sağlandığı, kronik hastalığı bulunan mahpuslara, ilaçların eksiksiz ve bekletilmeden verildiği, ayrıca düzenli tıbbi tahliller yapılarak hastalıklarının son durumu hakkında değerlendirmelerin zamanında yapıldığı gözlenmiştir. Revirde tarihi geçmiş ilaç ve serumların bulunduğu görülmüş, Heyetimizce bunların atılması sağlanmış, bu hususta lüzumlu hassasiyetin gösterilmesi gerektiği İdareye iletilmiştir.
54. Mahpusların hastaneye sevk işlemleri Kurum doktoru tarafından yapılan muayene neticesinde izolasyon önlemlerine azami dikkat çerçevesinde Kurum sağlık personeli ve

jandarma eşliğinde en kısa sürede ikinci basamak sağlık kuruluşuna yapıldığı ancak, mahpuslara hastane dönüşünde Kurumda karantina uygulanması sebebiyle mahpusların hastaneye sevk talebinden imtina ettikleri gözlenmiştir.

55. Kurumda sağlık servisinin cezaevi tabibinin sorumluluğunda faaliyet göstermekte olduğu, sağlık servisi vizite ve ilaç dağıtım defterinin aile hekiminin denetiminde tutulduğu, sağlık servisinde muayene ve tedavisi yapılan personel ile hükümlülere ait bütün işlemlerin sağlık dosyalarına işlendiği, son bir yılda sağlık servisinde 92 adet muayene gerçekleştirildiği anlaşılmıştır.

3.5. Psiko-Sosyal Servis Hizmetleri

56. Psiko-Sosyal Servisin sunduğu hizmetler; mahpuslarla bireysel görüşmeler yapmak, grup çalışmaları yapmak, gözlem ve sınıflandırma formu düzenlemek, durum bildirim formu düzenlemek, ruhsal takip görüşmeleri yapmak ve kriz anından sonra takip görüşmeleri gerçekleştirmektir.
57. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından ruh sağlığı problemleri olan hükümlü/tutukluların personel tarafından erken dönemde tanınması ve psiko-sosyal yardım ve sağlık servisi personelinin eğitimi amacıyla “*Ceza İnfaz Kurumlarında Ruh Sağlığı ve Bağımlılık Hizmetlerinin İyileştirilmesi Projesi*” geliştirilmiş, bu proje kapsamında “*Araştırma Değerlendirme Formu*” (ARDEF) ve “*Yapılandırılmış Ruhsal Değerlendirme ve Bireysel Müdahale Programı*” (YARDM) oluşturulmuştur.³ Ruhsal sorunların ve bağımlılık ile ilgili sorunların önlenmesi, rehabilite edilmesi veya tedavisi için de ceza infaz kurumlarında en sık görülen 26 farklı ruhsal ve davranışsal sorunlar için “Bireysel Müdahale Programları” (BİSİS) geliştirilmiştir.
58. BİSİS, 3 aşamadan oluşmaktadır. Proje kapsamında ilk olarak, Kurum kabul biriminde görevli ve eğitilmiş infaz ve koruma memuru tarafından “*ARDEF- Kurum Kabul Formu*” doldurulmakta, sonrasında Psiko-Sosyal Yardım Servisinde görevli ve eğitilmiş infaz ve koruma memuru tarafından da “*ARDEF- Psiko-Sosyal Memur*” formu doldurulmakta ve son olarak Psiko-Sosyal Yardım Servisinde görevli Psikolog ve/veya Sosyal Çalışmacı tarafından “*Psiko-Sosyal Uzman Formu*” doldurularak hükümlünün risk ve ihtiyaçları belirlenmektedir. Sonuçlara göre her hükümlü/tutuklu için bireyselleştirilmiş psiko-sosyal destek ve müdahale programı hazırlanması gerekmektedir.

³ <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/yardm-programi>

59. Psiko-Sosyal Servis Biriminde görev yapan uzman personel ile yapılan görüşmede, Birimde görev yapan infaz koruma memurlarının sürekli olarak değiştiği ve eğitim almamış infaz koruma memurlarının da Psiko-Sosyal Servis Biriminde çalıştığı ifade edilmiştir.
60. Kurumda psiko-sosyal servisin birimi tarafından mahpuslarla bireysel görüşmeler yaptığı, ARDEF - BİSİS formları doldurarak 3 aylık faaliyet raporları hazırlandığı, mahpusların ihtiyacına göre Kurum psikiyatristine veya Kurum revirine yönlendirildiği, ihtiyaç halinde mahpusların aileleri ile iletişime geçerek kişinin tedavisine yardımcı görüşmeler yapıldığı, ayrıca Kurum iç hizmetlerinde çalışacak mahpuslarla görüşmeler gerçekleştirerek iş için uygunluklarının değerlendirildiği ve psiko-sosyal servisinde, son bir yılda mahpuslarla 536 görüşme yapmış olduğu anlaşılmıştır.
61. Kuruma ayda bir kez psikiyatrist geldiği, psikiyatrik ilaç kullanan mahpusların ilaçlarının sağlık memuru veya infaz koruma memurları refakatinde her gün ilacın alınması gereken saatinde verildiği gözlenmiştir.
62. Kurumda görev yapan psikoloğun, Adalet Bakanlığı tarafından verilmesi gereken hizmet içi eğitimlerin pandemi nedeniyle tamamlanamadığı, İdarenin lüzumlu eğitim taleplerini ilgili Bakanlığa resmi yazı ile ilettiği tespit edilmiştir.

3.6. Eğitsel, Sosyal, Kültürel, Mesleki ve Sportif Faaliyetler

63. Kurumda yaklaşık 60 kişilik konferans salonu bulunmaktadır. Konferans salonunda her koğu için ayda bir kez film izleme etkinliği yapıldığı, ayrıca İdare tarafından merkezi olarak koğuşlardaki televizyonlara da sinema yayını hizmeti verildiği görülmüştür.
64. Kurumda yıl içerisinde 596 etkinlik düzenlenmiş, 4466 mahpus bu etkinliklere katılmıştır.
65. Eğitim ve öğretim faaliyetleri kapsamında; mahpuslar arasında 8 kişi Anadolu Üniversitesi AÖF, 1 kişi İstanbul Üniversitesi AÖF, 2 kişi Erzurum Atatürk Üniversitesi AÖF, 28 kişi Açık Lise ve 3 kişi Açık Ortaokul olmak üzere toplamda 42 mahpus eğitim ve öğrenim görmeye devam etmekte olup Kurum İdaresi tarafından mahpusların ilgili oldukları eğitim öğretime katılımları hususunda azami kolaylık sağlanmaktadır. Kurumda YDS'ye başvuruda bulunan mahpus bulunmadığı, 2021 YKS yerleştirme sonuçlarına göre örgün öğrenim görmeye hak kazanan 3 kişinin olduğu belirlenmiştir.
66. Kurumdaki kütüphanede 4375 kitap bulunmakta, mahpuslar dilekçe ile başvurmak suretiyle kütüphaneden faydalanmaktadırlar. Son bir yılda mahpuslara 2189 kitap

verilmiştir. Ziyaret sırasında kütüphanede yeterince sayı ve çeşitlilikte kitap bulunması ziyaret heyetimizce memnuniyetle karşılanmıştır.

67. Bayburt İl Halk Kütüphanesi ile Kurumun anlaşması olduğu ve buradan kitap temini yapılabildiği, mahpusların her 15 gün için Kurum kütüphanesi ile İl Halk Kütüphanesinden 3'er kitap isteme haklarının olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, yakınları tarafından gönderilen kitaplar da mahpuslara verilmektedir. Her mahpusun ders kitapları haricinde kaldığı koğuştaki 10 adet kitap bulundurma hakkı mevcuttur.
68. İdarece, Kurum içi eğitimlere COVID-19 pandemisi nedeniyle ara verildiği; ancak Adalet Bakanlığı'ndan gönderilen genelgeye istinaden eğitimlere tekrar başlanılacağı, Milli Eğitim Bakanlığı ile yapılan protokol gereğince İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve İl Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü ile eşgüdüm halinde mahpuslara iş ve meslek edindirmeye yönelik eğitim ve kurslar düzenlendiği anlaşılmıştır.
69. Kurumda; terzi, marangozhane gibi çalışma atölyelerinin bulunduğu görülmüş, COVID-19 pandemisi öncesi bu alanların aktif olarak kullanıldığı görülmüş, pandemi etkisinin hafiflemesine paralel olarak söz konusu faaliyetlere devam edileceği ifade edilmiş, marangozhanenin ise eğitmen olmadığı için kullanılmadığı, mahpuslar arasında marangozluk bilen birinin bulunması halinde bireysel olarak atölyenin kullanımına izin verildiği belirtilmiştir.
70. Kurumda mahpusların 15 günde bir defa kullanabildikleri açık spor sahası, kapalı spor sahasında basketbol, voleybol, badminton ve masa tenisi sporları için uygun ortam ve donanım bulunduğu görülmüştür.

3.7. Dış Dünya ile Etkileşim

71. İdare tarafından, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün genelgesi gereğince açık ve kapalı görüşlerin 2021 yılında; ay içerisinde 1-15 günleri arasında 2 yakını ile 1 kez, 16-30 günleri arasında 2 yakını ile 1 kez kapalı görüş şeklinde yaptırıldığı, bunun dışındaki diğer ziyaretlerin 1 Ekim 2021 tarihine kadar ertelendiği, 1 Ekim 2021 tarihinde durumun tekrar değerlendirileceği ve zorunluluk arz eden durumlarda Cumhuriyet Başsavcılığının yazılı izni ile ek görüşlerin yaptırılabilirdiği gözlenmiştir. Ancak, mahpuslarla yapılan görüşmelerde; bu görüşme sürelerinin yeterli olmadığı, PCR testi yapılarak Kuruma kabul edilen yakınlarının sayısının artırılarak tüm aile bireyleri ile bir araya gelebilme imkânının sağlanması arzusu dile getirilmiştir.
72. Kurumdaki haftalık telefon görüş süresi COVID-19 pandemisi döneminde artırılarak haftada 2 kez 10'ar dakikalık görüşme olacak şekilde uygulanmaya başlanmıştır.

73. Mahpusların talep ettikleri günlük gazeteleri kantinden ve aylık yayınlanan dergileri dış kantin yoluyla temin edip okuyabildikleri, bunun yanı sıra ziyaretçileri tarafından getirilen veya posta yolu ile gönderilen ders kitaplarının (fotokopiler hariç) gerekli incelemelerden geçirilerek kendilerine iletildiği anlaşılmıştır.

3.8. Disiplin ve Şikâyet Prosedürleri

74. Gerçekleştirilen görüşmelerde; mahpusların çoğundan, talepleri olduğunda Kurum İdaresi ile iletişim kurmada sıkıntılar yaşadıkları ve doğrudan Kurum müdürüne şikâyetlerini iletme imkânının kendilerine sağlanabilmesi gerektiği şikâyeti alınmıştır.
75. Kurumda bulunan odalardaki kişisel eşyalar hakkında mevzuat hükümlerince işlem yapıldığı ve ilaveten bir kısıtlamanın mevcut olmadığı İdarece dile getirilmiştir.
76. Kuruma giren mahpusların arama işlemlerinin mevzuata uygun olarak yapıldığı, son bir yıl içerisinde aramalara ilişkin herhangi bir şikâyet bulunmadığı anlaşılmış, mahpuslarla yapılan görüşmelerde de arama işlemlerine ilişkin herhangi bir şikâyet olmamıştır.
77. Kurum içi dilekçelerin, hafta içi her gün sabah sayımı ile birlikte baş memurluk birimince toplandığı ve aynı gün ilgili birimlere gönderildiği görülmüştür. Savcılık, mahkeme ve diğer kurumlara yazılan dilekçelerin ivedi olarak ilgili makamlara iletildiği de anlaşılmıştır. Mahpuslarla yapılan tek tek görüşmelerde dilekçe haklarının ihlal edildiğine ilişkin herhangi bir şikâyet vaki olmamıştır.

4. TAVSİYELER

4.1. Kurum İdaresine Tavsiyeler

78. Mahpusların dilekçelerini Kurum İdaresine usulüne uygun iletebildikleri anlaşılmakla birlikte Kurum müdürü veya müdürü doğrudan temsile yetkili görevli/görevlilerle görüşme taleplerinde de kolaylık sağlanması,⁴
79. Kurumdaki mahpusların yaşam koşullarının imkânlar dâhilinde iyileştirilmesinin önemi göz önüne alınarak, mevcut mahpus sayısının Kurum kapasitenin altında olduğu gözlemlendiğinden tam kapasite koşullarda tutulan mahpusların boş vaziyette

⁴ Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 18.10: “Mahpuslar, bireysel veya grup halinde cezaevi müdürüne veya diğer herhangi bir yetkili makama sözlü ya da yazılı olarak istek veya şikâyetinde bulunma fırsatına yeterince sahip olmalıdırlar”.

bulundurulan diğer koğuşlara dağıtılması suretiyle havasızlık gibi sorunlarının giderilmesi,⁵

80. Koğuşlarda kullanılmayıp boş tutulan ranzaların koğuşlardan çıkartılarak mahpusların aktif yaşam alanlarının genişletilmesinin sağlanması,
81. COVID-19 tedbirleri kapsamında kapalı tutulan berber salonunun, salgının seyri göz önünde bulundurularak yeniden açılmasının değerlendirilmesi,⁶
82. Kurumdaki avukat görüşme odalarının demir parmaklıklı ve açık vaziyette olması dikkate alındığında görüşmelerin gizliliğinin korunmasından söz edilemediğinden mevcut avukat görüşme odalarının fiziki şartlarının görüşme gizliliğini temin edecek şekilde, ulusal ve uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi veya Kurumun bu amaca uygun başka odalarının avukat görüşmeleri için hazır edilmesi,⁷
83. Müşahede odalarında bulunan elektrik priz ve açma kapama düğmelerinin duvar içine gömülü vaziyete getirilerek mahpusların sağlık ve güvenlikleri açısından risk oluşturabilecek materyallere olası erişimlerinin engellenmesi,⁸
84. Kurumda diyeteye uygun menülerin ve beslenme imkânının sağlanması; bu noktada yaş, sağlık durumu, fiziksel durum, dini ve kültürel değerler ve çalışma koşulları da göz önünde bulundurularak diyetisyen kontrolünden geçirilen besleyici diyet menülerinin oluşturulması,⁹
85. Genellikle karbonhidrat ağırlıklı oluşturulduğu görülen yemek menülerinin diğer besin değerlerini de içeren şekilde çeşitlendirilmesi,¹⁰
86. Kantine ait erzak deposunda ziyaret heyetimizin; temizlik ve hijyen malzemeleri ile yiyeceklerin aynı alanda bulundurulduğu gözlemi dikkate alındığında mevcut durumun,

⁵ **BM Mahpusların Islahı için Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Rules), Kural 13:** “Mahpuslara kalmaları için ayrılan bütün yerlerde ve özellikle uyudukları yerlerde, iklim şartlarına ve ayrıca metreküp başına düşen hava miktarına, asgari zemin alanına, aydınlatmaya, ısıtmaya ve havalandırmaya gerekli özen gösterilerek, sağlık için gerekli bütün koşullar karşılanır”.

⁶ **BM Mahpusların Islahı için Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Rules), Kural 18/2:** “Mahpusların özsayılarına uygun bir dış görünümü sürdürebilmeleri amacıyla, saç ve sakalların uygun şekilde bakımı için gerekli, araçlar sağlanır ve erkekler düzenli tıraş olabilmelidir”.

⁷ **5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un 59. Maddesinin 2. Fıkrası:** “Avukat ve noter ile görüşme, meslek kimliklerinin ibrazı üzerine, tatil günleri dışında ve çalışma saatleri içinde, bu iş için ayrılan görüşme yerlerinde, konuşulanların duyulamayacağı, ancak güvenlik nedeniyle görülebileceğı bir biçimde yapılır.”

⁸ **Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 18.10:** “Bütün mahpusların kaldıkları yerler, onların kaçma ve kendilerine veya başkalarına zarar verme tehlikesine karşı asgari sınırlayıcı güvenlik düzenlemelerine uygun koşullarda olmalıdır”.

⁹ **Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 22.1:** “Tutuklu ve hükümlülere, yaşlarını, sağlıklarını, fiziki koşullarını, dinlerini, kültürlerini ve çalıştıkları işin özelliğini hesaba katan besleyici bir diyet sağlanmalıdır”

¹⁰ **BM Mahpusların Islahı için Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Rules), Kural 22.1 :** “Kurum idaresi tarafından, her mahpusa sağlıklı ve güçlü olmaları için besin değeri yeterli, iyi hazırlanmış ve uygun saatlerde sunulan yemekler verilir”.

gerek mahpusların gerekse de Kurum personelinin sağlığı açısından tehlike barındırdığı değerlendirildiğinden söz konusu ürünlerin ayrı alanlarda yahut raflarda, muhafaza edilmesi, ¹¹

87. Kurum revirindeki ilaç ve serumların tarihlerinin düzenli olarak kontrol edilerek tarihi geçmiş olanların tıbbi atık kurallarına göre atılmasının sağlanması,
88. Hastane sevki dönüşünde 14 günlük karantinanın tek kişilik odada tutulma ve günlük bir saat havalandırmaya çıkarılma şeklinde uygulanması nedeniyle hastaneye gitmekten imtina eden mahpusların bulunduğu, bu yüzden imkânlar dâhilinde diğer koşullardaki yaşam koşullarının karantina koşullarında da gerçekleştirilmesi,¹²
89. Psiko-Sosyal Servis Biriminde meslek elemanları ile birlikte görev yapan infaz koruma memurlarının süreç içerisinde gerekli olan iş ve işlemleri etkili ve doğru bir şekilde sürdürebilmeleri için eğitim almaları önem arz etmektedir. Bu nedenle Kurum servisinde görev alacak infaz koruma memurlarına gerekli eğitimlerin sağlanması yahut Kurum içi rotasyon sürecinde Psiko-Sosyal Servis Birimine personel seçiminde, servisin ihtiyaçları dâhilinde birimde çalışacak infaz koruma memurunun eğitilmiş olması hususuna özellikle dikkat edilmesi,¹³
90. Sportif, sosyal ve kültürel faaliyetlerin kriminolojik ıslah fonksiyonu dikkate alındığında pandemi tedbirleri de gözetilerek bu şekil faaliyetlerin, sıklığının ve çeşitliliğinin artırılmasının uygun olacağı,¹⁴
91. Kurum personeline, kişiler arası iletişim yeteneğinin geliştirilmesi için yapılan hizmet içi eğitim müfredatına “öfke kontrol eğitimi, kriz müdahalesi eğitimi, psiko-sosyal eğitim”

¹¹ CPT Standarts /Inf (93) 12, 3.Genel Rapor, 53.Ş: “Yiyecek düzenlemeleri (yiyeceğin miktarı, kalitesi, hazırlanması ve dağıtımı) ve hijyen koşulları (giysi ve çarşafların temizliği; akan suya erişim; tuvalet ve lavabolar) ile hücrelerin ısıtılması, aydınlatılması ve havalandırılması, gerekli hallerde diğer yetkililerle birlikte olmak üzere, cezaevi sağlık hizmetlerinin sorumluluğu altındadır”. Ayrıca Bkz. Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 19.1: “Her cezaevinin bütün bölümleri gerekli şekilde bakılmalı ve her zaman temiz tutulmalıdır”.

¹² CPT - COVID-19 Pandemisi Bağlamında Özgürlüğünden Mahrum Bırakılanlara Yönelik Muameleye İlişkin İlkeler Bildirisi, Madde 7: “Gerekli olmayan faaliyetleri askıya almak meşru ve makul olmakla birlikte, özgürlüklerinden mahrum kişilerin temel hakları pandemi sırasında bütünüyle korunmalıdır. Bu kural özellikle yeterli kişisel hijyen (sıcak su ve sabuna erişim dahil) ve açık havaya günlük erişim hakkını (en az bir saat) kapsamaktadır. Ayrıca, ziyaretler de dâhil olmak üzere, dış dünyayla temasa ilişkin getirilen tüm kısıtlamalar, alternatif iletişim araçlarına (telefon veya internet üzerinden sesli konuşma gibi) erişimi artırarak telafi edilmelidir”.

¹³ CPT Standarts /Inf (93) 12, 3.Genel Rapor, 41.Ş: “Genel nüfusla kıyaslandığında, tutuklular arasında psikiyatrik semptomların görülme sıklığı daha fazladır. Bu sebeple, psikiyatride uzman bir hekimin her cezaevinin sağlık hizmetinde yer alması gereklidir. Burada görev yapan diğer personelin de bu alanda eğitim almış olması gereklidir”.

¹⁴ BM Mahpusların Islahı için Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Rules), Kural 105: “Mahpusların zihinsel ve bedensel yararı için bütün hapisanelerde boş zaman değerlendirme ve kültürel etkinlikler düzenlenir”.

gibi özel eğitimlerin dâhil edilmesi, bununla birlikte İnsan Hakları Eğitimi ile İşkence ve Kötü Muameleye Karşı hizmet içi eğitimlerin de düzenlenmesi,¹⁵

4.2. Adalet Bakanlığına Tavsiyeler

92. Bayburt M Tipi Ceza İnfaz Kurumunda görev yapan psikoloğun, Adalet Bakanlığı tarafından verilmesi gereken hizmet içi eğitimleri pandemiden dolayı tamamlayamaması sebebiyle mahpuslarla toplu görüşmeler gerçekleştiremediği anlaşılmıştır. Bu kapsamda mahpuslarla toplu görüşmelerin yapılabilmesi için Kurumdaki psiko-sosyal serviste çalışan personele gerekli eğitimlerin verilmesinin ivedilikle sağlanması,¹⁶
93. Kapalı görüşlerin 2 ziyaretçi ile gerçekleştirildiği, mahpusların diğer tüm aile bireyleri ile bir araya gelemediği dikkate alındığında, ziyaretçi sayısının artırılması için; COVID-19 pandemisi nedeniyle alınan önlemlerin mahpusların dış dünya ile iletişimini zayıflatmasının alternatif yöntemlerle telafi edilmesi,¹⁷
94. Ceza İnfaz Kurumlarında vegan/vejetaryen beslenme talebinde bulunan mahpuslar için lazım gelen prosedürlerin tamamlanarak ek menüler çıkartılmasının sağlanması,

4.3.Bayburt İl Milli Eğitim Müdürlüğüne Tavsiyeler

95. COVID-19 önlemleri kapsamında ara verilen fakat Adalet Bakanlığı genelgesine istinaden yeniden açılması planlanan eğitim kurslarına ilişkin olarak; Ceza İnfaz Kurumu İdaresinin talep ettiği desteğin olanaklar ölçüsünde karşılanarak mahpuslara yönelik ıslah fonksiyonunun devamına katkıda bulunulması¹⁸

hususları tavsiye edilmektedir.

¹⁵ CPT Standarts/ Inf (2001)16, 11.Genel Rapor, 26.ş: Personel Mahkûm İlişkileri “İnsani bir cezaevi sisteminin temel taşı, mahkûmlarla ilişkilerinde doğru yaklaşımın ne olması gerektiğini bilen, işini sadece bir görev değil meslek olarak gören, iyi seçilmiş ve eğitilmiş cezaevi personeli olmuştur. Mahkûmlarla olumlu ilişkiler kurmak, bu mesleğin temel özelliği olarak görülmelidir”

¹⁶ Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 41.4: “Her cezaevinde sağlık hizmetleriyle ilgili eğitim görmüş uygun personel bulunmalıdır.”

¹⁷ SPT, CAT/OP/10, Koronavirüs Hastalığı (COVID-19) Pandemisine İlişkin Olarak Taraf Devletlere ve Ulusal Önleme Mekanizmalarına Tavsiyesi, 7 Nisan 2020: “Sağlıkla ilişkili sebeplerle ziyaret usullerinin kısıtlandığı yerlerde, telefon, internet/e-mail, video görüşmesi ve diğer uygun elektronik araçlar gibi araçlarla alıkonulanların aileleriyle ve dış dünya ile iletişim kurabilmesi için yeterli alternatif telafi edici yöntemleri sağlamak. Bu tür temaslar hem kolaylaştırılmalı ve hem teşvik edilmeli, sık ve ücretsiz olmalıdır”.

¹⁸ BM Mahpusların Islahı için Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Rules), Kural 4: “Ceza infaz kurumu idareleri ve diğer yetkili makamlar, düzeltici, ahlaki, manevi, sosyal ve sportif nitelikler taşıyanlar da dahil olmak üzere eğitim, mesleki eğitim, iş ve uygun olan başka destek türlerini sunmalıdır. Tüm bu programlar, faaliyetler ve hizmetler mahpusların bireysel ihtiyaçları doğrultusunda verilmelidir”.

